

VERTAISARVIOINTIALUEET JA -KRITEERIT LAATUAPIILA-HANKKEEN LUKIOISSA

Kehittämisryhmä

Hakkarainen Hannele, Nilsiä ja Juankosken lukiot

Happonen Kerttu, Kuopion klassillinen lukio

Lahtonen Riikka, Schildtin lukio

Laitinen Samuli, Gradia-lukiot

Loukiala Satumari, Jyväskylän Lyseon lukio

Matkaniemi Tero, Lahden lyseo

Nylander Satu, KoulutuskuntayhtymäTavastia

Töyry Jouko, Lammin lukio

Virolainen Kaisa, Schildtin lukio

Kiitämme perehdyttämisestä vertaisarviointiin

Hietanummi Janne, Valkeakosken ammattiopisto

Saarikko Taina, Gradia

ESIPUHE

Lukiokoulutuksen jatkuva kehittäminen ja laadun varmistaminen ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä tavoitteita. Laatuapila-lukioiden vertaisarviointi tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden syventyä näihin tavoitteisiin yhteistyössä eri lukioiden ja asiantuntijoiden kanssa. Vertaisarviointi on ennen kaikkea mahdollisuus oppia yhdessä. Jokainen arviointiin osallistuva tuo mukanaan arvokasta kokemusta ja asiantuntemusta, jota hyödyntämällä voimme kehittää toimintaamme entistäkin paremmaksi. Vertaisarvioinnilla rakennamme siltoja oppilaitosten välille, vahvistamme keskinäistä luottamusta ja luomme edellytyksiä entistä yhtenäisemmälle ja laadukkaammalle lukiokoulutukselle.

Laatuapila-lukioissa vertaisarviointi on rakennettu tukemaan laatuajattelua, joka perustuu avoimuuteen, luottamukseen ja rakentavaan yhteistyöhön. Arvioinnin avulla tarkastelemme yhdessä toimintamme vahvuuksia ja kehittämisalueita, mikä mahdollistaa koulutuksen järjestäjien jatkuvan kehittymisen. Tämä opas vertaisarviointiin on laadittu Opetushallituksen rahoittamassa *Laatuapila – laatu tehdään yhdessä* -verkostohankkeessa. Vertaisarvioinnissa painotamme erityisesti koulutuksen laatua edistäviä ydinalueita, kuten johtamista, oppimisen tukea, opettajien osaamisen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamista. Tavoitteemme on varmistaa, että Laatuapila-lukiot tarjoavat opiskelijoilleen turvallisen, innostavan ja saavutettavan oppimisympäristön, jossa jokaisen yksilön potentiaali pääsee kukoistamaan.

Tämä opas on ensimmäinen versio vertaisarvioinnin arviointialueista ja kriteereistä, ja sen on ajateltu olevan kehittyvä asiakirja, jonka sisältöä tarkistetaan vertaisarviointikokemusten kertyessä. Arviointialueet ja -kriteerit pohjautuvat hankkeessa määriteltyihin lukiokoulutuksen ydinprosesseihin sekä opetussuunnitelmasta nousseisiin opettajien osaamiskuvauksiin ja hankkeessa kehitettyyn hyvinvointimalliin. Lisäksi olemme hyödyntäneet ammatillisen koulutuksen vertaisarvioinnin arviointialueita ja -kriteerejä.

Lämmin kiitos kaikille vertaisarviointiin osallistuville asiantuntijoille, henkilöstölle ja opiskelijoille. Yhdessä voimme luoda vahvemman pohjan suomalaisen lukiokoulutuksen kehittämiselle ja varmistaa, että laatu näkyy jokapäiväisessä toiminnassamme. Toivon, että vertaisarviointi tarjoaa jokaiselle siihen osallistuvalla uusia näkökulmia, inspiraatiota ja oivalluksia, joita voimme hyödyntää sekä omassa arjessamme että yhteisessä kehitystyössämme.

Kehittämisryhmän puolesta,

Satumari Loukiala

"Laatuapila - laatu tehdään yhdessä" -hankkeen projektipäällikkö

SISÄLLYS

ESIPUHE	III
SISÄLLYS	IV
JOHDANTO	1
VERTAISARVIOINTI.....	2
VERTAISARVIOINTIKRITEERIEEN KÄYTTÖ.....	5
ARVIOINTIALUE 1: LUKIOTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN	6
1.1 Johtaminen.....	6
1.2 Vuosisuunnittelu	8
1.3 Opiskelijatoiminta	10
1.4 Ylioppilastutkinnon järjestäminen	12
ARVIOINTIALUE 2: HAKEUTUMINEN	15
2.1–2.2 Yhteishaku ja jatkuva haku.....	15
ARVIOINTIALUE 3: OHJAUS	18
3.1–3.4 Ohjaus opintojen alussa, aikana ja päättymisvaiheessa sekä jälkiohjaus	18
ARVIOINTIALUE 4: OPPIMINEN	21
4.1 Opetus ja opiskelu.....	21
4.2 Oppimisen tuki.....	23
4.3 Arviointi	25
ARVIOINTIALUE 5: OPINTOJEN PÄÄTTÄMINEN.....	27
5.1 Tutkinnon myöntäminen ja todistukset	27
5.2 Opintojen keskeyttäminen	28
ARVIOINTIALUE 6: HYVINVOINTI, VUOROVAIKUTUS JA OSALLISUUS ...	31
ARVIOINTIALUE 7: OPETTAJIEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN.....	34
ARVIOINTIALUE 8: LAADUNHALLINTA.....	35
LÄHTEET.....	38

JOHDANTO

Lukiokoulutuksen järjestäjien välinen vertaisarviointi on kehittämisen väline, jonka tavoitteena on varmistaa koulutuksen korkea laatu eri järjestäjien välillä ja vahvistaa laadunhallintaa. Vertaisarvioinnissa lukiokoulutuksen asiantuntijat arvioivat toistensa toimintaa sovittujen arviointialueiden ja -kriteerien perusteella. Tämä auttaa lukiokoulutuksen järjestäjiä tarkastelemaan omaa toimintaansa ulkopuolisen silmin, edistämään hyvien käytäntöjen jakamista sekä kehittämään toimintaansa vastaamaan paremmin opiskelijoiden ja yhteiskunnan tarpeita.

Vertaisarviointi pohjautuu luottamukseen, avoimuuteen ja ammatilliseen keskusteluun. Lukiokoulutuksen järjestäjät hyötyvät vertaisarvioinnista muun muassa saamalla konkreettisia kehitysehdotuksia, parhaita käytäntöjä sekä ulkopuolisen näkemyksen arvioitavista osa-alueista. Arviointiprosessi vahvistaa toiminnan laatua, yhdenmukaistaa käytäntöjä ja tukee koulutuksen järjestäjiä strategisten kehittämis- ja laatutavoitteidensa saavuttamisessa. Opetushallituksen rahoittamassa Laatuapila – laatu tehdään yhdessä -hankkeessa on määritelty neljän lukiokoulutuksen järjestäjän yhteiset, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaiseman Lukiokoulutuksen laatustrategian laatutekijöiden mukaiset laatutavoitteet. Nämä laatutavoitteet on esitetty kuvassa 1.

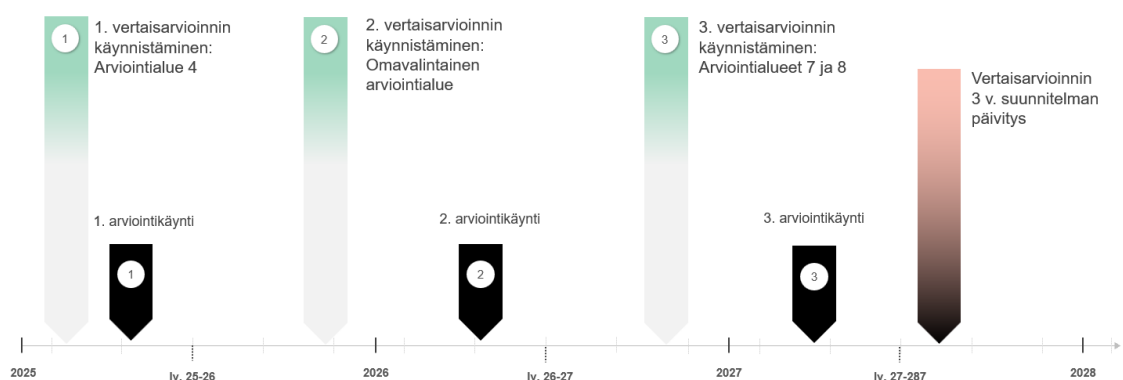

KUVA 1 Laatutavoitteet

VERTAISARVIOINTI

Vertaisarvioinnin päätavoitteena on edistää lukiokoulutuksen korkeaa laatua, tuoda esiin parhaita käytäntöjä ja tarjota konkreettisia kehitysehdotuksia. Vertaisarviointi tarjoaa foorumin eri koulutuksen järjestäjille jakaa kokemuksiaan ja tukea toisiaan toiminnan kehittämässä. Prosessin avulla sekä arvioijat että arvioinnin kohteena olevat oppivat uusia toimintatapoja, mikä vahvistaa ammatillista osaamista ja johtamista. Vertaisarviointi parantaa koulutuksen järjestäjien toiminnan läpinäkyvyyttä ja tarjoaa mm. opiskelijoiden perheille varmuutta siitä, että koulutuksen laatu on jatkuvan kehityksen kohteena. Lisäksi vertaisarviointi auttaa lukiokoulutuksen järjestäjiä kohdentamaan resurssejaan tehokkaammin ja parantamaan toimintaansa siten, että se vastaa entistä paremmin opiskelijoiden tarpeisiin ja yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin.

Vertaisarvioinnissa keskitytään alueisiin, jotka ovat keskeisiä lukiokoulutuksen laadun ja kehityksen kannalta. Näitä voivat olla esimerkiksi opetuksen ja oppimisen laatu, opiskelijapalvelut, johtaminen ja henkilöstön kehittäminen, resursien hallinta sekä koulutuksen saavutettavuus ja vaikuttavuus. Laatuapila -lukioiden vertaisarvioinnin 3-vuotissuunnitelma on esitetty kuvassa 2. Kuvassa mainitut arviointialueet on esitelty tarkemmin luvussa vertaisarviointikriteerien käyttö.

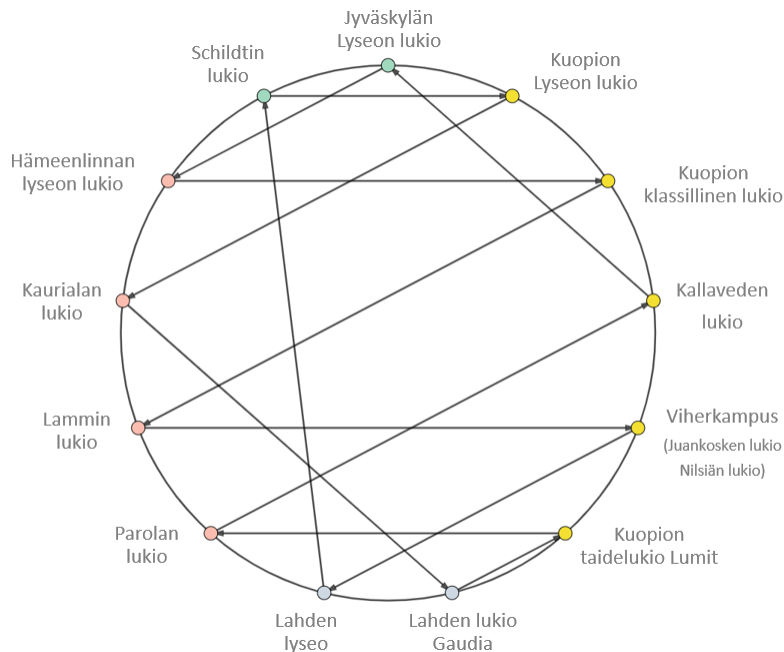
KUVA 2 Vertaisarvioinnin 3-vuotissuunnitelma

Arvioijat ja arvioinnin kohteena olevat sovitaan kullekin arviointikerralle Laatuapila-lukioiden ja koulutuksen järjestäjien joukosta (kuva 3). Kuvassa neljä on esitetty ensimmäisen vertaisarviointikerran vertaisarviointiparit. Vertaisarviointi voidaan tehdä myös koulutuksen järjestäjän sisäisenä arviointina eri lukioiden

välillä. Arviointiin osallistuu kokeneita ammattilaisia eri lukiokoulutuksen järjestäjiltä. Vertaisarviointiryhmässä voi olla myös eri sidosryhmien edustajia ja ulkopuolisia asiantuntijoita, joiden roolina on tuoda objektiivisuutta ja syvempää asiantuntemusta.

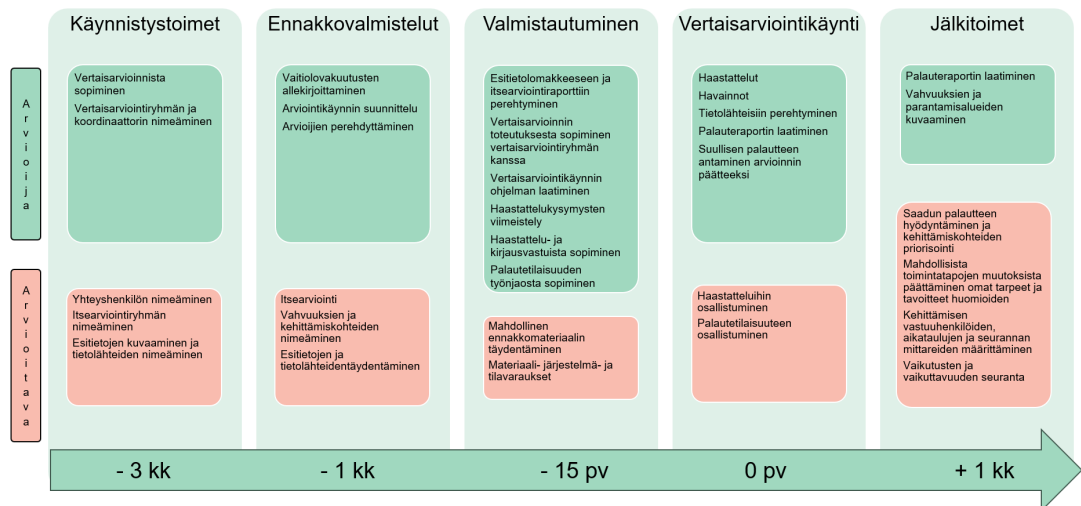
KUVA 3 Laatuapila -hankkeen vertaisarviointiin osallistuvat lukiot.

KUVA 4. Laatuapila -lukioiden ensimmäisen vertaisarvioinnin arviointikierron. Lisäksi Jyväskylän aikuislukio ja Kuopion aikuislukio sopivat keskinäisestä arvioinnista ja toimintatapojen vertailusta.

Ennen varsinaista vertaisarviointia kukin lukio tekee itsearviointin, jossa arvioidaan omaa toimintaa suhteessa sovittuihin arviointialueisiin ja -kriteereihin. Tämä vaihe auttaa vertaisarviointiryhmää saamaan alustavan kuvan organisaation vahvuuksista ja kehityskohteista.

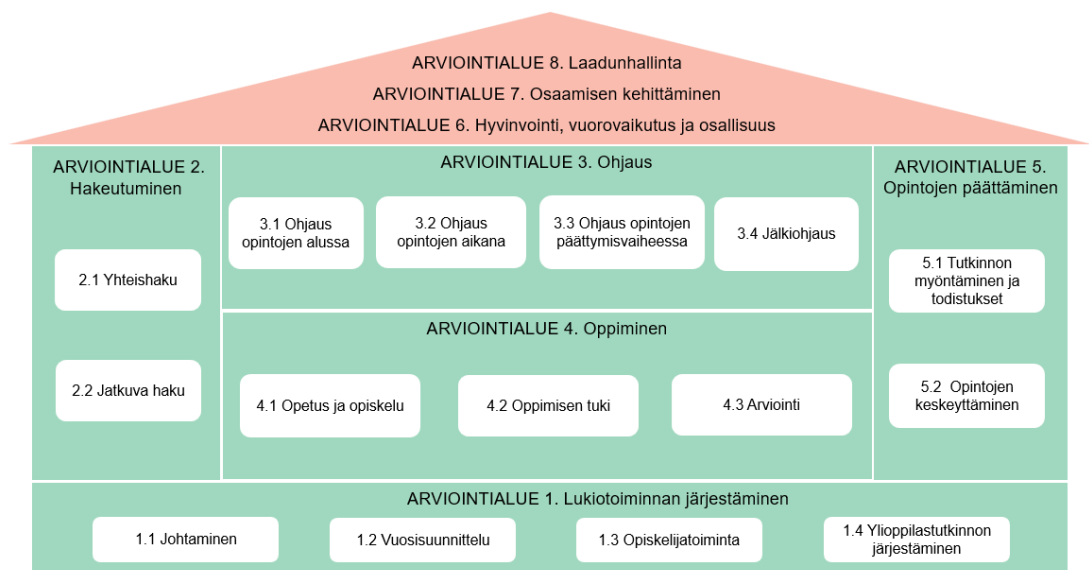
Vertaisarviointiryhmä käy vierailuilla arvioitavassa lukiossa, haastattelee henkilöstöä ja opiskelijoita sekä havainnoi toimintaa käytännössä. Vierailujen aikana kerätään laadullista ja määrällistä tietoa, joka auttaa rakentamaan monipuolisen ja realistisen kuvan oppilaitoksen toiminnasta. Arvioinnin päätteeksi vertaisarviointiryhmä antaa palautteen arvioidulle lukiolle. Palaute voi sisältää sekä kehitysehdotuksia että tunnustusta vahvuuksista. Palautteesta laaditaan raportti, jossa tuodaan esiin toiminnan kehittämiskohteet ja mahdollisuudet. Arvioinnin perusteella lukio laatii kehityssuunnitelman, jossa huomioidaan vertaisarvioinnin havaintoihin ja suosituksiin perustuvat toimenpiteet. Myös arvioinnin seuranta on tärkeä osa prosessia, sillä sen avulla voidaan mitata ja arvioida kehitystoimenpiteiden vaikuttavuutta. Vertaisarviointiprosessi aikatauluineen on esitetty kuvassa 5.

KUVA 5 Vertaisarvioinnin toteutus. Aikajana osoittaa ajankohdan, mihin mennessä kyseiset toimenpiteet on oltava hoidettuna.

VERTAISARVIOINTIKRITEERIEEN KÄYTTÖ

Vertaisarviointi perustuu ennalta sovittuihin arviointialueisiin ja -kriteereihin, joiden avulla arviointiprosessi saadaan johdonmukaiseksi ja läpinäkyväksi. Laatuapila-lukioiden sopimat arviointialueet 1.–5. perustuvat hankkeessa kirjattuihin viiteen lukioiden ydinprossiin (kuva 6). Näiden lisäksi on kolme hankkeessa keskeisenä kehittämiskohteenä ollutta arviointialuetta. Arviointialueiden 6. ja 8. arviointikriteerit on Opetushallituksen luvalla muokattu Vertaisarviointialueet ja -kriteerit ammatilliseen koulutukseen julkaisun pohjalta¹.

KUVA 6 Kriteeristön rakenne

ARVIOINTIALUE 1: LUKIOTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
1.1 Johtaminen	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Oppimistulosten laadun parantamiselle on asetettu tavoite ja suunniteltu toimenpiteet.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi lukioyhteisössä on laadittu toimenpidesuunnitelma.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Varmistetaan lukiokoulutuksen yhdenvertaisuus ja saavutettavuus.</p> <p>Viestintä on selkeää ja ajantasaista.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukion toimintakulttuuri vahvistaa yhteisöllisyyden ja avoimen ilmapiirin kehittämistä.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Oppimistulosten parantamisen seuranta- ja kehityssuunnitelmassa määritellään ainekohtaiset tavoitteet ja tarvittavat oppimisen tuen muodot.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Lukioyhteisön hyvinvointiohjelmassa määritellään hyvinvoinnin kehittämisen tavoitteet ja varhaisen puuttumisen malli.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Luodaan erilaiset opiskelijaryhmät huomioiva yhdenvertaisuus- ja saavutettavuusohjelma.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Toimintakulttuurin kehittymisen tukemiseksi määritellään yhteisöllisyyttä ja innovatiivisuutta lisäävät tavoitteet ja toimenpiteet.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Monipuolisten opetusmenetelmien käyttöä ja opettajien ammatillista kehitystä tuetaan koulutuksilla sekä mahdollistamalla opettajien yhteistyö.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Lukion rakenteet, kuten opiskelijakuntatoiminta ja mentoriohjelmat, tukevat osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Tukipalvelut ja esteettömät oppimisympäristöt tukevat lukiokoulutuksen saavutettavuutta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukion toimintakulttuuria kehitetään yhteisöllisyyttä tukevien tapahtumien, innovatiivisten opetusmenetelmien kokeilun sekä sidosryhmäyhteistyön kautta.</p>

	<p>Seuranta ja arviointi</p>	<p>Laadukas oppiminen Oppimistulosten kehittymistä ja opiskelijapalautteita arvioidaan säännöllisesti. Tuloksia ja palautteita analysoimalla muodostetaan toiminnan kehittämiskohteita.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemusta seurataan oppimistulosten, lukuvuosikyselyiden sekä muiden kyselyjen avulla.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Lukiokoulutuksen saavutettavuutta seurataan mm. tukipalveluiden käytön, oppimisen tuen resursoinnin ja oppimisympäristöjen saavutettavuuden kehittymisen kautta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Toimintakulttuurin kehittymistä seurataan lukuvuosikyselyiden, hankkeiden tulosten seurannan ja sidosryhmäyhteistyön toteutumisen kautta.</p>
	<p>Parantaminen</p>	<p>Laadukas oppiminen Opetuksen laatua kehitetään oppimistulosten analyysin ja lukuvuosikyselyiden perusteella.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemusta parannetaan kyselytulosten sekä muuten havaittujen tarpeiden mukaisesti.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Oppimisen tukea, tukipalvelujen järjestämistä ja lukiokoulutuksen esteettömyyttä parannetaan palautteiden sekä seurantatulosten perusteella.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Toimintakulttuuria kehitetään kyselytuloksia ja muita arviointituloksia analysoimalla ja tuloksista kehittämiskohteita johtamalla.</p>

1.2 Vuosisuunnittelu	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vuosisuunnitelma kannustaa pedagogiseen kehittämiseen.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset opintopolut ja erilaiset oppimisen tuen muodot.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Vuosisuunnitelma toteuttaa henkilöstön ja opiskelijoiden näkemyksiä koulutuksen järjestämisestä.</p> <p>Lukion toiminnassa noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Vuosisuunnitelman opintotarjonta mahdollistaa yksilölliset opintopolut. Oppimisympäristöt ovat esteettämiä ja oppimateriaalit helposti saavutettavia.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Vuosisuunnittelu on ennakoivaa ja avointa, ja toimintakulttuuri mahdollistaa pedagogiikan ja hyvinvoinnin kehittämisen.</p> <p>Paikalliset olosuhteet ja painotukset otetaan huomioon lukion toiminnassa.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vuosisuunnittelussa huomioidaan valtakunnalliset, koulutuksen järjestäjän ja yksittäisen lukion pedagogiset painopistealueet sekä muu valtakunnallinen kehittämissyö, yhteistyökumppanit ja verkostot.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opettajat ja opiskelijat osallistuvat vuosisuunnitteluun. Vuosisuunnittelussa kysytään opettajien ja aineryhmien toiveita opetuksen järjestämisen ja muiden tehtävien osalta.</p> <p>Vuosisuunnittelussa huomioidaan opiskelijoiden luku- ja vuosikyselyistä ja muista kyselyistä nouseva palaute sekä tarpeet.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Vuosisuunnitelma mahdollistaa yhteistyön muiden koulutuksenjärjestäjien kanssa.</p> <p>Vuosisuunnittelu huomioi sosiaalisen saavutettavuuden sekä fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden kehittämisen.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa huomioidaan kielellisten vähemmistöjen koulutusmahdollisuudet.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Vuosisuunnittelu on aikataulutettu niin, että lukioyhteisön, yhteistyökumppaneiden ja verkostojen osallistaminen on mahdollista.</p>

		<p>Vuosisuunnittelussa arvioidaan edellisen lukuvuoden toteutumista.</p> <p>Vuosisuunnittelu mahdollistaa oikea-aikaisen rekrytoinnin.</p>
	<p>Toteutus</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vuosisuunnitelma tukee opettajien yhteistyötä.</p> <p>Vuosisuunnitelma pyrkii varmistamaan pedagogiikan kehittymisen.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa tehdään näkyväksi oppimisen tuen muodot ja mahdollisuudet.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Vuosisuunnitelma mahdollistaa lukioyhteisön lukion toimintaan ja kehittämiseen vaikuttamisen.</p> <p>Vuosisuunnittelussa hyödynnetään hankkeessa laadittua hyvinvointimallia.</p> <p>Vuosisuunnitelma korostaa opetustilanteiden ja oppituntien merkitystä hyvinvoinnin ja osallisuuden rakentamisessa.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa huomioidaan lukion juhlat ja tapahtumat hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjinä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Vuosisuunnitteluun kirjattu opintotarjonta mahdollistaa yksilölliset opintopolut, erilaiset väyläopinnot, ylioppilaskirjoitussuunnitelmien monipuolisen toteutumisen sekä kielellisten vähemmistöjen koulutusmahdollisuudet.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa määritellyt oppimisympäristöt tukevat saavutettavuutta.</p> <p>Vuosisuunnitelmaan kirjatut digitaaliset ratkaisut, kuten verkko-opintotarjonta, tukevat saavutettavuutta.</p> <p>Vuosisuunnittelussa määritellään turvallisuussuunnitelman mukaiset toiminnot.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Vuosisuunnitelmaan kirjattu kansainvälinen yhteistyö, kansallinen kehittämistoiminta ja lukioiden kehittäminen ja hanketoiminta tukevat toimintakulttuurin kehittämistä.</p>
	<p>Seuranta ja arviointi</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vuosisuunnitelmassa määritellään, miten opiskelijan oppimiskokemuksista kerätään arviointitietoa ja miten tietoa hyödynnetään opetuksen kehittämisessä.</p> <p>Vuosisuunnitelma varmistaa, että oppimisen edistymistä tarkastellaan ja arvioidaan.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa kuvataan oppimistulosten raportoinnin tavat.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p>

		<p>Vuosisuunnitelmassa määritellään, miten opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden rakentumisesta kerätään tietoa ja miten tietoa hyödynnetään hyvinvointityössä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Vuosisuunnitelmassa on kuvattu, miten opiskelijoiden valintojen toteutumista (opintopolkujen rakentumista) seurataan.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa kuvataan, miten oppimisympäristöjen saavutettavuutta seurataan ja arvioidaan.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Vuosisuunnitelmaan on kirjattu, miten toimintakulttuurin kehittymistä tukevia toimenpiteitä seurataan ja arvioidaan.</p>
	<p>Parantaminen</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vuosisuunnitelmaan on kirjattu, miten oppimistulosten arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään toiminnan jatkuvassa parantamisessa.</p> <p>Vuosisuunnitelmassa määritellään laadukkaan oppimisen parantamisen tavoite, työnjako ja toimenpiteet.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Vuosisuunnitelmaan on kirjattu, miten havaittuihin epäkohtiin puututaan ja toisaalta todennetuista vahvuuksista hyötty mahdollisimman moni.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Vuosisuunnitelmassa kuvataan, miten havaittuja saavutettavuuden esteitä poistetaan.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Vuosisuunnitelmaan on kirjattu, miten lukiota kehitetään jakamalla osaamista ja hyviä käytänteitä, ja miten palautejärjestelmiä kehitetään vastaamaan tarpeisiin.</p>
<p>1.3 Opiskelija-toiminta</p>	<p>Tavoitteet ja linjaukset</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opiskelijat osallistuvat pedagogiseen keskusteluun.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa lukion toimintaan ja kehittämiseen.</p> <p>Opiskelijat tavoittelevat edustustehtäviä.</p> <p>Koko lukioyhteisö osallistuu yhteisiin tapahtumiin ja juhliin.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Opiskelijatoiminnan järjestäminen ottaa huomioon opiskelijoiden moninaisuuden.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Opiskelijakunnan mielipide huomioidaan lukuvuoden suunnittelussa ja koulun kehittämisessä.</p>

	<p>Suunnittelu</p>	<p>Laadukas oppiminen Lukuvuosisuunnittelu varmistaa opiskelija- ja opettajakuntien välisen yhteisen keskustelun.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Opiskelijademokratian muodot on suunniteltu niin, että kaikkien opiskelijoiden on mahdollista osallistua niihin. Opiskelijat osallistuvat tapahtumien suunnitteluun.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Opiskelijatoimintaa suunnitellaan siten, että jokainen löytää oman ja itselleen tärkeän tavan osallistua.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Vuosisuunnittelussa aikataulutetaan opiskelijoiden kuulemisen paikat ja tavat.</p>
	<p>Toteutus</p>	<p>Laadukas oppiminen Opiskelijoiden edustajat ja henkilökunta keskustelevat säännöllisesti oppimisesta ja opetuksen järjestämisestä.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Päätöksenteossa mukana olevat opiskelijat edustavat koko opiskelijakuntaa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Opiskelijatoimintaa toteutetaan eri tavoin.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Opiskelijoiden mielipidettä kysytään kattavasti erilaisin kyselyin ja keskustelutilaisuuksin.</p>
	<p>Seuranta ja arviointi</p>	<p>Laadukas oppiminen Opiskelijoiden ja henkilökunnan välisiä keskusteluja hyödynnetään opetuksen kehittämisessä.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Lukuvuosikyselyistä saatavan tiedon perusteella kehitetään osallisuutta.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Opiskelijoiden osallistumista eri toimintoihin seurataan.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Opiskelijakyselyiden tuloksia ja aiempien kyselyiden tulosten perusteella tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta käsitellään opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa.</p>

	<p>Parantaminen</p>	<p>Laadukas oppiminen Vuosisuunnitelmassa ja opintotarjottimessa on huomioitu opiskelijoiden näkökulmat.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Opiskelijoiden esityksiä otetaan huomioon hyvinvointityössä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Lukioon on perustettu uusia tapoja ja toimintoja erilaisille opiskelijoille osallistua opiskelijatoimintaan.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Opiskelijakyselyiden tuloksia käytetään opiskelijatoiminnan kehittämisessä.</p>
<p>1.4 Ylioppilastutkinnon järjestäminen</p>	<p>Tavoitteet ja linjaukset</p>	<p>Laadukas oppiminen Tutkintojärjestelyt ovat sujuvat. Henkilöstö tuntee ylioppilastutkinnon eri vaiheet ja tukee näissä opiskelijaa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Opiskelijalla on varma olo valmistautuessaan ylioppilaskirjoituksiin. Tutkintotilaisuuksiin osallistumisesta ja erityisjärjestelyjen hakemisesta tiedotetaan riittävästi ja selkeästi.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Jokaisella opiskelijalla on tasa-arvoiset osallistumismahdollisuudet kokeisiin, ja heidän yksilölliset tarpeensa huomioidaan.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Tutkintotilaisuudet pyritään järjestämään mahdollisimman sujuvasti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p>

	<p>Suunnittelu</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Eriyisjärjestelyjen tarpeita kartoitetaan lukio-opintojen aikana ja niiden vaikuttavuutta seurataan systemaattisesti.</p> <p>Opinto-ohjaajat ja aineenopettajat ohjaavat opiskelijaa ylioppilastutkinnon suunnittelussa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Kokeisiin liittyvien järjestelyjen ja tukitoimien suunnittelussa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveet.</p> <p>Valvontavuoroja suunnitellaan työntekijälähtöisesti huomioiden tasapuolisuus.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Tutkintojärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja huolehditaan tutkintojärjestelyihin osallistuvien riittävästä osaamisesta eri tilanteissa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Tutkintojärjestelyillä on vuosikello, jota tutkintojärjestelyihin osallistuvat seuraavat.</p>
	<p>Toteutus</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Rehtori varmistaa, että ylioppilastutkinnon aikatauluista ja käytännön järjestelyistä, mukaan lukien erityisjärjestelyt, huolehditaan ja niistä tiedotetaan ajoissa ja riittävästi opiskelijoita, huoltajia ja henkilöstöä.</p> <p>Aineenopettajat huolehtivat opintojen aikana ainekohtaisten ohjeiden antamisesta.</p> <p>Kokeen jälkeen aineenopettajat vastaavat alustavasta arvioinnista.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoille tarjotaan riittävästi tukea kokeisiin valmistautumiseen ja tarvittaessa kokeiden aikana.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Koetiloissa huomioidaan esteettömyys ja opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt.</p> <p>Tutkintojärjestelyihin osallistuvilla on riittävät tiedot ja taidot huolehtia järjestelyiden toimivuudesta ja antaa mm. teknistä tukea mahdollisissa ongelmatilanteissa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koejärjestelyihin osallistuvilla on selkeä käsitys omista tehtävistään ja kukin huolehtii niistä vuosikellon mukaisesti.</p> <p>Eri toimijat tekevät yhteistyötä ja huomioivat muut tutkintojärjestelyihin osallistuvat. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden lukioiden kanssa.</p>

	<p>Seuranta ja arviointi</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Lukiolla on toimiva järjestelmä seurata ylioppilastutkin- non tuloksia ja verrata niitä alustaviin arviointeihin ja opintojaksojen arviointeihin.</p> <p>Opiskelijoilla on mahdollisuus antaa palautetta lukion onnistumisesta ylioppilastutkintoon ohjaamisessa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoilta pyydetään palautetta heidän saamas- taan tuesta ja hyvinvointia tukevista palveluista.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Lukio seuraa erityisjärjestelyjen toteutumista ja esim. lisääjan käyttöä, ja vertaa tuloksia lukio-opintojen ai- kana käytettyihin palveluihin.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Ylioppilaskirjoitusten järjestelyistä pyydetään pa- lautetta henkilöstöltä ja opiskelijoilta.</p> <p>Tutkintojärjestelyjen vuosikellon toimivuutta arvioi- daan heti tutkintokerran jälkeen.</p>
	<p>Parantaminen</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Ylioppilaskokeisiin valmistautumisen tehokkuutta ja laatua parannetaan kehittämällä oppimistulosten jat- kuvaa arviointia ja pedagogisia tukitoimia.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoille suunnattua tukea kehitetään palautteen perusteella vastaamaan paremmin tarpeisiin.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Palautteen perusteella parannetaan saavutettavuutta. Opiskelijoita ohjataan käyttämään heille myönnettyjä erityisjärjestelyjä paremmin jo lukio-opintojen aikana.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Kokeiden sujuvuuden parantamiseksi järjestelypro- sessissa painotetaan palautteenkeruuta, yhteistyötä ja toimivien ratkaisujen käyttöönottoa.</p>

ARVIOINTIALUE 2: HAKEUTUMINEN		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
2.1–2.2 Yhteishaku ja jatkuva haku	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Hakijalla on realistinen ja ajantasainen tieto lukio-opintojen vaativuudesta ja suoritustavasta.</p> <p>Hakija hakeutuu toiveitaan vastaavaan koulutukseen. Jatkuvan haun kautta valitun opiskelijan opinnot käynnistyvät suunnitellusti.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelija on iloinen ja ylpeä saamastaan lukiopaikasta ja kokee itsensä tervetulleeksi lukioon.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Lukiokoulutus on esteetön.</p> <p>Tieto lukiokoulutuksesta on saavutettavaa ja ajantasaista.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Yhteishaun prosessia kehitetään yhteistyössä kaikkien osapuolien kanssa.</p> <p>Jatkuvan haun päätöksenteko on sujuvaa.</p> <p>Jatkuvan haun prosessi on selkeä.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Lähtevältä oppilaitokselta siirtyä tarvittava oppimiseen liittyvä niveltieto lukiolle.</p> <p>Varmistetaan harkinnanvaraisten hakijoiden riittävä kielitaito ja akateemiset valmiudet.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Lähtevältä oppilaitokselta siirtyä opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava hyvinvointiin liittyvä niveltieto lukiolle.</p> <p>Valitulla opiskelijalla ja hänen huoltajallaan on mahdollisuus olla yhteydessä lukioon ennen lukuvuoden alkua.</p> <p>Lukion tutoropiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa oman lukion esittelytilaisuuksiin.</p> <p>Suunnitellaan opintojen aloituksen tukeminen niin, että uusi opiskelija löytää paikkansa koulu yhteisöstä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Verkkomateriaalit ovat saavutettavia.</p> <p>Valintakoe on esteetön.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koulutustarjonta päivitetään aikataulun mukaisesti.</p> <p>Määritellään yhteistyö eri toimijoiden kesken.</p> <p>Jatkuvan haun aikataulu tehdään koko lukuvuodelle.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Huolehditaan mahdollisen niveltiedon siirtymisestä oppilaitosten välillä.</p>

		<p>Varmistetaan, että uusi opiskelija aloittaa opintonsa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Hakijalla on mahdollisuus tutustua hakukohteeseen. Lukion tutoropiskelijoilla on mahdollisuus olla mukana oman lukion esittelytilaisuuksissa.</p> <p>Valitulle opiskelijalle nimetään oma opiskeluryhmä ja sen myötä oma ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Valitun opiskelijan huoltajille lähetetään tervetulo- viesti, johon on koottu keskeisimmät lukion aloitukseen liittyvät asiat.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Koulutuksen esittelyt tarjotaan myös verkon kautta. Jatkuvan haun hakijoille tiedotetaan valinnan etenemisestä.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukion esittelytekstit päivitetään sekä Opintopolkuun että verkkosivuille.</p> <p>Tehdään yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Jatkuvan haun lomakkeet ovat selkeät.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Tarkastetaan, ovatko mahdolliset oppimisen tuen lomakkeet siirtyneet uuteen oppilaitokseen. Arvioidaan, kuinka saatu niveltieto vastaa lukion alussa esille nousseisiin oppimisen tuen tarpeisiin.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään palautetta lukion aloitusvaiheen sujuvuudesta. Jatkuvan haun kautta valitulta opiskelijalta kysytään palautetta lukion aloitusvaiheen sujuvuudesta.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään palautetta lukion esittelymateriaaleista.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Seurataan yhteishaun kautta ensisijaisten hakijoiden määrää.</p> <p>Seurataan yhteishaussa valittujen hakijoiden alinta keskiarvoa ja erityisten koulutustehtävien linjojen sisäänpääsysteemäärää.</p> <p>Kerätään palautetta yhteishaun prosessien toimivuudesta.</p> <p>Jatkuvan haun kautta opintonsa aloittaneelta opiskelijalta pyydetään palautetta jatkuvan haun prosessista.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Nivelvaiheen tiedonsiirtoa kehitetään saadun palautteen pohjalta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p>

		<p>Tutoropiskelijoiden toimintaa kehitetään saadun palautteen pohjalta.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Esittelymateriaaleja kehitetään saadun palautteen pohjalta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukion esittelytilaisuuksia kehitetään kootun palautteen pohjalta.</p> <p>Hakeutumisen prosessia kehitetään saadun palautteen perusteella.</p>
--	--	---

ARVIOINTIALUE 3: OHJAUS		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
3.1–3.4 Ohjaus opintojen alussa, aikana ja päättymisvaiheessa sekä jälkiohjaus	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Henkilökohtainen ohjaus on riittävää ja siihen osallistuu lukion koko henkilöstö.</p> <p>Opiskelija on sitoutunut opintoihinsa.</p> <p>Opiskelija saa tarvitsemaansa tukea opiskeluunsa lukion koko henkilöstöltä.</p> <p>Opettajilla on tieto erilaisista oppimisen tuen mahdollisuuksista.</p> <p>Valmistuneella opiskelijalla on mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen vuoden ajan valmistumisesta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijan tuen tarpeet huomioidaan.</p> <p>Opiskelijoiden yhteisöllistä toimintaa ja kiinnittymistä lukioyhteisöön tuetaan.</p> <p>Opiskelijoille annetaan mahdollisuus vaikuttaa lukion toimintaan ja kehittämiseen.</p> <p>Valmistuva opiskelija tietää oikeudestaan jälkiohjaukseen.</p> <p>Lukion verkkosivuilta löytyvät helposti opinto-ohjaajien ja Ohjaamon yhteystiedot.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Kehitetään sosiaalista saavutettavuutta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Eri toimijoiden vastuunjako on selkeä.</p> <p>Opiskelijat ovat mukana lukion kehittämisessä ja päätöksenteossa.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Valmistellaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen opintojen alussa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoille annetaan mahdollisuuksia, aikaa ja puitteita järjestää yhteisiä tapahtumia, tapaamisia tms. ja myös osallistua niihin.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Kehitetään digitaalisia ratkaisuja saavutettavuuden parantamiseksi myös opintojen jälkeen.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukio-opetuksen aloitus valmistellaan huolellisesti.</p> <p>Opiskelijatoimintaa kehitetään hyvinvointimallin pohjalta.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa ja sitä päivitetään opintojen edetessä.</p> <p>Nivelvaiheen tiedonsiirto tukee opintojen aloittamista.</p>

		<p>Opiskelija saa tarvitsemaansa tukea opiskeluunsa lukion koko henkilöstöltä.</p> <p>Ylioppilastutkintosuunnitelma laaditaan oikea-aikaisesti ja sitä päivitetään.</p> <p>Opintojen päättymisvaiheessa tehdään jatko-opinto- ja urasuunnitelma.</p> <p>Opiskelijat osallistuvat pedagogiseen keskusteluun.</p> <p>Tutortoiminta on opiskelun tukena.</p> <p>Valmistunut opiskelija korottaa harkintansa mukaan ylioppilaskoearvosanojaan.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Uudella opiskelijalla on mahdollisuus tutustua lukioon ennen opintojen alkamista.</p> <p>Uudet opiskelijat otetaan osaksi lukioyhteisöä esimerkiksi tutortoiminnan kautta.</p> <p>Opiskeluhoolto toimii aktiivisesti lukio-opintojen tukena.</p> <p>Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa lukion toimintaan ja kehittämiseen.</p> <p>Huoltajat huomioidaan viestinnässä.</p> <p>Alumnitoiminta esitellään valmistuville opiskelijoille ja kannustetaan osallistumaan siihen.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Opintotarjonnassa tehdään yhteistyötä toisten lukioiden kanssa.</p> <p>Tehdään kielellisten vähemmistöjen koulutusmahdollisuuksia edistäviä ratkaisuja.</p> <p>Varmistetaan opiskelijoiden riittävät digitaaliset taidot.</p> <p>Oikea-aikainen opinto-ohjaus on yhdenvertaisesti opiskelijoiden saatavilla.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Tehdään yhteistyötä perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen kanssa.</p>
	<p>Seuranta ja arviointi</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Seurataan opiskelijan opintojen etenemistä henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti ja hänen käyttämiään oppimisen tuen muotoja.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoilta pyydetään palautetta ohjauksesta säännöllisesti.</p> <p>Valmistuneilta opiskelijoilta kysytään palautetta.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Seurataan verkko-opintoina tai toisissa lukioissa opiskeltujen opintojaksojen määrää.</p> <p>Seurataan opiskelijoiden kokemusta saamastaan ohjauksesta.</p>

		<p>Seurataan henkilökohtaisten opintosuunnitelmien toteutumista.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Pyydetään palautetta yhteistyöstä eri toimijoilta.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia työkaluja ja toimintatapoja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadintaan ja toteutumisen seurantaan.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Saadun palautteen perusteella ohjausta kehitetään opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta lisääväksi. Ryhmänohjausta päivitetään saadun palautteen perusteella.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Parannetaan opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella oman henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskeluajan pidentymättä.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koulutuksen järjestäjä käsittelee palautteet ja kehittää toimintaa niiden pohjalta.</p> <p>Ohjausta ja lukion siihen liittyvää toimintakulttuuria kehitetään ja muutetaan tarvittaessa opiskelijoiden muutuneiden tarpeiden, seuranta-, arviointi- ja tulostietojen pohjalta.</p> <p>Arvioidaan jälkiohjauskyselyn perusteella, onko lukioaikaiseen ohjaukseen tarpeellista tehdä muutoksia.</p>

ARVIOINTIALUE 4: OPPIMINEN		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
4.1 Opetus ja opiskelu	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opiskelija on aktiivinen oppija.</p> <p>Opiskelijalla on ymmärrys opintojakson tavoitteista, sisällöistä ja arvioinnin perusteista.</p> <p>Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintoja ja näyttää osaamista eri tavoilla.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa opintosisältöjensä valintaan sekä opiskelutapoihin.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Viestintä on selkeää ja ymmärrettävää.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukiossa on aktiivinen, itseään kehittävä ja osaamistaan jakava työyhteisö.</p> <p>Koulutuksen järjestäjä huomioi opetuksen suunnittelussa paikalliset olosuhteet ja painotukset.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseksi oppijaksi.</p> <p>Opetusmenetelmät ovat monipuolisia.</p> <p>Opiskelija saa riittävästi ohjausta ja tukea.</p> <p>Digitaalisten työkalujen tukea on riittävästi sekä henkilöstölle että opiskelijoille.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opetuksessa huomioidaan kognitiivinen ergonomia: kohtuullinen työ määrä, työn aikatauluttaminen ja rajaaminen.</p> <p>Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua opintojaksojen suunnitteluun.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Koulutuksen järjestäjä huolehtii, että oppimisympäristöt ja oppimateriaalit ovat selkeät ja helppokäyttöiset.</p> <p>Koulutuksen järjestäjä suunnittelee tarvittavat digitaaliset ratkaisut opetuksen järjestämiseksi ja saavutettavuuden parantamiseksi.</p> <p>Yhteistyötä tehdään myös toisten lukioiden kanssa.</p> <p>Saavutettavuuden suunnittelussa huomioidaan sosioekonomisen saavutettavuuden kehittäminen.</p> <p>Opetusta järjestetään kielitietoisesti.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koulutuksen järjestäjä hyödyntää yhteistyökumppaneita ja verkostoja oppimisen edistämiseksi.</p> <p>Päivittäisessä työssä ja opetuksessa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet.</p>

		Koulutuksen järjestäjä hyödyntää kansainvälistä yhteistyötä mahdollistaakseen opiskelijoille kansainvälisyyskokemuksia.
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opiskelija edistää omaa oppimistaan aktiivisesti. Henkilöstö jakaa pedagogista osaamistaan opetusmenetelmien kehittämiseksi. Huolehditaan ohjauksen ja tuen saamisesta. Jokainen on velvollinen huolehtimaan työrauhasta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Lukiossa vahvistetaan yhteisöllisyyttä, sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus vaikuttaa lukion toimintaan ja kehittämiseen. Huoltajat huomioidaan viestinnässä. Lukiossa huolehditaan turvallisen tilan periaatteista.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Lukiossa kiinnitetään huomiota ulkopuolisuuden, kiusaamisen, väkivallan, rasismien ja syrjinnän ehkäisyyn.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Hyödynnetään Laatuapila -hankkeessa luotua lukioiden hyvinvointisuunnitelmaa. Tehdään yhteistyötä eri verkostoissa.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Koulutuksen järjestäjä kerää säännöllisesti palautetta. Opintojen edistymistä seurataan säännöllisesti.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Palautetta kysytään säännöllisesti sekä opiskelijoilta, heidän huoltajiltaan että henkilöstöltä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Havaitaan mahdolliset oppimisen esteet.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Seurataan ja arvioidaan verkostoyhteistyön vaikuttavuutta toimintakulttuurin rakentumisessa. Arvioidaan lukioiden sisäisten osaamisen jakamisen tapojen toimivuutta.</p>
Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opettajien osaamiskuvauksia hyödynnetään henkilökohtaisissa keskusteluissa sekä aineryhmien tapaamisissa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Koulutuksen järjestäjä mahdollistaa henkilöstön osaamisen vahvistamisen.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Lukiokoulutusta kehitetään ja rakennetaan yhä saavutettavammaksi palautteiden avulla.</p>	

		<p>Koulutuksen järjestäjä järjestää henkilöstön tarvitsemia koulutuksia.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koulutuksen järjestäjä käsittelee palautteet ja tekee parannustoimia niiden pohjalta.</p>
4.2 Oppimisen tuki	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Oppimisen tuen muodot on kuvattu.</p> <p>Henkilöstöllä on yhtenäinen näkemys oppimisen tuen mahdollisuuksista.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa oppimisen tuen suunnitteluun ja sen kehittämiseen.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Lukiokoulutuksen prosessit ja käytänteet vahvistavat koulutuksen saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kaikkien lukioissa toimivien osalta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Oppimisen tuen muotoja kehitetään yhteistyössä koko henkilöstön kanssa.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Suunnittelussa hyödynnetään henkilöstön oppimisen tukeen liittyvä osaaminen.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Hyödynnetään opiskelijoiden vertaistukea oppimisen tukemiseksi.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Erilaiset tuen muodot ovat opiskelijoiden, huoltajien ja opettajien tiedossa.</p> <p>Tuen suunnittelussa huomioidaan erilaiset erityistarpeet.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukiossa korostetaan kestävästä hyvinvoinnin edistämistä ja osallisuutta sekä vuorovaikutuksen avoimuutta, ja nämä näkyvät oppimisen tuen suunnittelussa.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Erityisopettajan tukea osataan ja halutaan hyödyntää.</p> <p>Digitaalisten työkalujen käytön tuki on tehty mahdollisimman helpoksi.</p> <p>Henkilöstö tuntee oppilaitoksen tarjoamat muut tukitoimet ja hyödyntää niitä.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Oppilaitos huolehtii hyvinvointisuunnitelman toteuttamisesta.</p> <p>Opiskelija osaa hyödyntää lukiossa tarjolla olevaa oppimisen ja hyvinvoinnin tukea.</p>

		<p>Opiskelija tietää oikeutensa osallistua itseään koskeviin päätöksiin.</p> <p>Huoltajien kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Oppilaitoksessa hyödynnetään erilaisia digitaalisia ratkaisuja saavutettavuuden parantamiseksi.</p> <p>Jokainen noudattaa osaltaan turvallisen tilan periaatteita.</p> <p>Oppilaitoksen fyysinen ja digitaalinen työympäristö ovat oppimista tukevia.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Opettajat, opinto-ohjaajat ja erityisopettajat tekevät yhteistyötä ja osallistuvat oppimista tukevien toimien toteuttamiseen.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Seurataan tukitoimien vaikuttavuutta ja sitä, kuinka ne tukevat opiskelijoiden oppimista ja opinnoissa etenemistä.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Seurataan hyvinvoinnin ja osallisuuden laatutavoitteiden toteutumista eri mittareiden avulla.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Seurataan yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutumista.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Oppimisen tuen onnistumista seurataan ja arvioidaan yhdessä tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuneiden kanssa.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Oppimisen tukitoimia kehitetään monipuolisesti opiskelijan opintojen etenemisen varmistamiseksi.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijan hyvinvointiin liittyviä tukipalveluita kehitetään yhteistyökumppaneiden kanssa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Saavutettavuutta parannetaan tarvittavilla osa-alueilla, jotta opintojen eteneminen on mahdollista kaikille opiskelijoille.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Toimintaa kehitetään saadun palautteen ja mittareiden antamien tulosten perusteella yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.</p>

4.3 Arviointi	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Arviointi on tavoitteiden mukaista, opinnoissa etene- mistä tukevaa ja oikea-aikaisesti oppimista ohjaavaa.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin suunnitteluun ja kehittämiseen.</p> <p>Arviointiin liittyvät näytöt eivät aiheuta kohtuutonta kuormaa opiskelijalle.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Arviointi on ymmärrettävää, oikeudenmukaista ja lä- pinäkyvää.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Arviointi on monipuolista.</p> <p>Arviointi kehittää opiskelijoiden palauteosaamista.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Arvioinnin tulee tukea tavoitteiden saavuttamista ja an- taa opiskelijalle realistinen kuva osaamisestaan.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua arvioinnin suunnitteluun opintojakson alkaessa.</p> <p>Arvioinnin suunnittelussa huomioidaan summatiivisen arvioinnin kokonaisuormittavuus.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat, jotka mahdollistavat erilaiset tavat osaamisen osoittami- seen ja arviointiin.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Paikallisessa opetussuunnitelmassa on kirjattuna op- pilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset ar- viointiin liittyvät käytänteet. Arviointiperusteista kes- kustellaan aineryhmittäin, lukioittain ja eri koulutuksen järjestäjien kanssa.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opettaja huolehtii opintojakson aikana formatiivisen ja oikea-aikaisen summatiivisen arvioinnin antamisesta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opintojakson arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja tarvittaessa myös opin- tojakson aikana.</p> <p>Opiskelijaa ohjataan aikatauluttamaan opiskeluaan tehtävien kasaantumisen ehkäisemiseksi.</p> <p>Huoltajilla on mahdollisuus seurata opiskelijan suori- tumista mahdollisimman reaaliaikaisesti.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tarvittava tieto osaamisen</p>

		<p>osoittamista, tunnistamista, arviointia, uusimista ja arvosanan korottamista sekä oikaisupyynnöjä koskevista linjauksista.</p> <p>Opintojakson arviointiperusteet ovat opiskelijoiden tiedossa ja saatavilla.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Opiskelijaa ohjataan oman oppimisensa ja osaamisensa arviointiin. Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijalla on mahdollisuus ja valmiudet osaamisensa arviointiin.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat varmistaa, että opiskelija saa arvioinnin osaamisestaan kohtuullisessa ajassa, jotta arviointi tukee opinnoissa etene mistä ja ohjaa oppimista.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijalla on mahdollisuus antaa palautetta arvioinnista.</p> <p>Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat, jotka mahdollistavat opiskelijoiden kokonaiskuormituksen seuraamisen ja huomioimisen summatiivisessa arvioinnissa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Opiskelijan kokemusta arvioinnin ymmärrettävyydestä, oikeudenmukaisuudesta ja läpinäkyvyydestä arvioidaan säännöllisesti.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat seurata arvioinnin yhdenmukaisuutta ja verrata annettua arviointia muualta saatuihin tulostietoihin.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Vahvistetaan opettajien arviointiosaamista.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Arviointimenetelmiä kehitetään saadun palautteen pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan yhteistyötä, jotta arvioinnin aiheuttamaa kokonaiskuormitusta voidaan vähentää.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Osaamisen osoittamista ja arviointia kehitetään ja muutetaan tarvittaessa opiskelijoiden muuttuneiden tarpeiden, seuranta-, arviointi- ja tulostiedon muutosten pohjalta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Arviointipöytäkirjoista keskustellaan opettajien kesken tavoitteena arvioinnin yhdenmukaistaminen.</p>

ARVIOINTIALUE 5: OPINTOJEN PÄÄTTÄMINEN		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
5.1 Tutkinnon myöntäminen ja todistukset	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Todistusten antamisen menettelytavat on kuvattu ja dokumentoitu. Annettavia todistuksia ovat todistus opimäärän suorittamisesta, ylioppilastutkintotodistus, lukiodiplomit, todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja todistus puheviestintätaitojen päättökokeesta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Tutkinnon myöntämiseen liittyvät toiminnot ovat selkeitä ja asianosaisten tiedossa.</p> <p>Ylioppilastutkintoa juhlistetaan ylioppilasjuhlassa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Tieto tutkinnon myöntämisestä, todistuksien saamisesta ja ylioppilasjuhlasta on helposti saatavilla.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Tutkinnon myöntämiseen liittyvät toimintatavat ovat sujuvia.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Huolehditaan säännösten ja ohjeiden mukaisesta toiminnasta.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Tutkinnon myöntämisen aikataulu suunnitellaan prosessikuvauksen perusteella.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Huolehditaan, että riittävä tieto tutkinnon myöntämisestä ja ylioppilasjuhlasta on saavutettavissa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Tutkinnon myöntämiseen liittyvien aikataulujen suunnittelussa huomioidaan eri toimijat ja varmistetaan tiedonkulku asianosaisten kesken.</p>
	Toteutus	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Varmistetaan todistusten ja niiden liitteiden oikeellisuus ja tasalaatuisuus ml. ulkoasu ja sanalliset arvioinnit.</p> <p>Varmistetaan tietojärjestelmien toimivuus, tietojen oikeellisuus ja oikea-aikaisuus.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Tutkinnon myöntämiseen vaikuttavat päivämäärät etenevät kronologisesti prosessin kuvauksen mukaisesti ja antavat eri toimijoille riittävästi aikaa reagoida.</p> <p>Ylioppilasjuhlan järjestelyihin otetaan mukaan myös opiskelijat.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Ylioppilasjuhlan järjestelyissä huolehditaan saavutavuudesta.</p>

		<p>Tutkinnon myöntämiseen liittyvät tiedot päivitetään lukion verkkosivuille.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Päättöarviointiaikataulu kirjataan lukion kalenteriin.</p> <p>Opiskelijoita tiedotetaan heitä koskevista päivämääristä.</p> <p>Sekä henkilöstö että opiskelijat noudattavat sovittuja toimintatapoja ja päivämääriä.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Virheet ja poikkeamat havaitaan ja kirjataan.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Seurataan työnjaon toimivuutta ja huolehditaan henkilöstön osaamisesta.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Mahdollinen saatu palaute kirjataan ylös.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Arvioidaan tutkinnon myöntämiseen liittyvien aikataulujen toimivuutta.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Virheet ja poikkeamat korjataan.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Todistusten myöntämiseen liittyviä menettelytapoja kehitetään ja muutetaan tarvittaessa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Tiedottamista ja saavutettavuutta parannetaan saadun palautteen pohjalta.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Aikatauluja tarkistetaan tarvittaessa.</p>
5.2 Opintojen keskeyttäminen	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opintojen keskeyttäminen, eroaminen tai eronneeksi katsominen tehdään huolellisen harkinnan jälkeen.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opintojen keskeyttämiseen liittyy ohjauskeskustelu, jossa käydään läpi riittävät tukitoimet sekä keskeytyksen ajaksi että oppilaitokseen palaamisen jälkeen.</p> <p>Eroavan tai eronneeksi katsottavan opiskelijan kanssa käydään ohjauskeskustelu, jolloin varmistetaan, että hänellä on jatkosuunnitelma mahdollisine tukitoimineen.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Yhteistyö toisten oppilaitosten ja tukipalvelujen kanssa on sujuvaa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukiossa on selkeä toimintamalli sekä eroavan, eronneeksi katsottavan että opintonsa keskeyttävän opiskelijan tukemiseksi.</p>

	<p>Suunnittelu</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Opiskelun tueksi on laadittu selkeä toimintamalli, jolla ehkäistään tarvetta keskeyttää opinnot tai erota oppilaitoksesta.</p> <p>Opintojen etenemiseen ja opiskeluun osallistumisen seuraamiseen sekä huoleen reagoimiseen on laadittu toimintaohje.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Opiskelijalla on mahdollisuus kertoa oma tuen tarpeensa, jotta keskeyttämiseltä, eroamiselta tai eronneeksi katsomiselta vältyttäisiin.</p> <p>Henkilöstöä tuetaan huolen esille ottamisessa opiskelijan ja huoltajan kanssa.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Opiskeluhuollon ja muiden yhteistyötahojen yhteystiedot päivitetään tarvittaessa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Lukiolla on toimintamalli tilanteisiin, joissa opiskelija suunnittelee opintojensa keskeyttämistä tai eroamista.</p>
	<p>Toteutus</p>	<p>Laadukas oppiminen</p> <p>Jos opiskelijan opinnot ovat vaarassa keskeytyä, käydään ohjauskeskustelu eri jatkovaihtoehdoista.</p> <p>Henkilöstö toimii huolen ilmetessä sovitulla tavalla.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus</p> <p>Varmistetaan riittävä tuki opintojen keskeyttämisen ajaksi.</p> <p>Huolehditaan riittävän tuen varmistamisesta eronneeksi katsottavan opiskelijan kohdalla.</p> <p>Huolehditaan eroavan ja toiseen oppilaitokseen siirtyvän opiskelijan kohdalla mahdollinen niveltiedon siirtäminen.</p> <p>Oppivelvollisesta opiskelijasta tehdään VALPAS-ilmoitus, mikäli hän eroaa tai hänen katsotaan eronneen ilman tietoa seuraavasta opiskelupaikasta oppilaitoksesta.</p> <p>Täysi-ikäisestä opiskelijasta tehdään harkinnan mukaan ilmoitus Etsivään nuorisotyöhön, mikä hän eroaa tai hänen katsotaan eronneen.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus</p> <p>Huomioidaan huoltajat opintojen keskeytyessä ja/tai opiskelijan siirtyessä toiseen oppilaitokseen.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri</p> <p>Varmistetaan, että sekä opiskelijan että huoltajan on mahdollista antaa palautetta oppilaitoksen toiminnasta opintojen päättymisen jälkeen.</p>

	Seuranta ja arviointi	<p>Laadukas oppiminen Seurataan keskeyttävien opiskelijoiden määrää ja keskeytyksen syitä.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Seurataan käytyjä ohjauskeskusteluja eroavan, eronneeksi katsottavan ja opintonsa keskeyttävän opiskelijan kohdalla.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Seurataan eroavien ja eronneeksi katsottavien opiskelijoiden määrää ja eron syitä.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Arvioidaan käytössä olevien tukitoimien riittävyttä.</p>
	Parantaminen	<p>Laadukas oppiminen Kohdennetaan opiskelun tukea hyvin ja oikea-aikaisesti.</p> <p>Hyvinvointi ja osallisuus Luodaan tarvittaessa uudenlaisia opiskelun tuen muotoja.</p> <p>Saavutettava lukiokoulutus Havaittaessa säännönmukaista, yksilöstä riippumatonta syytä opintojen keskeytymiseen, siihen etsitään ratkaisuja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Kehittyvä toimintakulttuuri Kehitetään koulun toimintakulttuuria, mikäli keskeyttämisen, eroamisen tai eronneeksi katsomisten syyt liittyvät koulun toimintaan.</p>

ARVIOINTIALUE 6: HYVINVOINTI, VUOROVAIKUTUS JA OSALLISUUS ¹		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Koulutuksen järjestäjä on asettanut tavoitteet ja linjannut periaatteet vuorovaikutukseen, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseen.</p> <p>Sitouttaminen: Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat, joilla varmistetaan, että henkilöstö on sitoutunut hyvinvoinnin, vuorovaikutuksen ja osallistumisen edistämiseen.</p> <p>Henkilöstön tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että henkilöstö on tietoinen hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallistumista koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p> <p>Opiskelijoiden tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijoilla on tarvittava tieto hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallistumista koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p> <p>Sidosryhmien tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että keskeisillä sidosryhmillä on tarvittava tieto hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallisuutta koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p>
	Suunnittelu	<p>Määräysten edellyttämät suunnitelmat: Koulutuksen järjestäjä on laatinut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ° tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman, ° turvallisuussuunnitelman, ° opiskelijahuoltosuunnitelman Opetushallituksen päättämien tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti, ° opiskelijakohtaiset HOPSit, jotka sisältävät ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot, ° suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. <p>Menettelytavat: Koulutuksen järjestäjä on määritellyt tarkoituksenmukaiset menettelytavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ° joilla ohjataan ja tuetaan opiskelijan hyvinvointia ja elämänhallintaa, ° joilla ohjataan ja tuetaan opiskelijan urasuunnitelmia, ° joilla osallistetaan opiskelijat ja huoltajat opiskeluhuollon suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin, ° päihteiden käytön ehkäisemiseksi, ° koulukiusaamisen ehkäisemiseksi, ° joilla luodaan opiskelijoille mahdollisuuksia osallistua sosiaalisiin tilaisuuksiin, opiskelua tukevaan ja oppilaitosyhteisöä yhdistävään toimintaan, ° opiskelijakuntatoiminnan suunnitteluun ja sen kehittämisen edistämiseen,

		° opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksien suunnitteluun.
	Toteutus	<p>Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että toiminta on tasa-arvoista ja yhdenvertaista.</p> <p>Turvallisuus: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että työ- ja opiskeluympäristö on turvallinen.</p> <p>Opiskelijahuolto: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että toiminta on oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämän opiskeluhuoltosuunnitelman mukaista.</p> <p>Kurinpito: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että kurinpitokeinoja käytetään oikein ja niihin liittyviä menettelytapoja noudatetaan suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Päihteiden käytön ehkäiseminen: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että päihteiden käyttöön puututaan ja sitä ehkäistään tarkoituksenmukaisilla tavoilla.</p> <p>Koulukiusaamisen ehkäiseminen: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että koulukiusaamista ehkäistään ja siihen puututaan tarkoituksenmukaisilla tavoilla.</p> <p>Opiskelijan ohjaus ja tuki: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> ° saa opetusta ja ohjausta tavoitteidensa saavuttamiseksi, ° saa tarvitsemaansa tukea hyvinvointinsa ja elämäntilanteensa edistämiseksi, ° saa tarvitsemaansa tukea yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. <p>Opiskelijakunta: Koulutuksen järjestäjä varmistaa opiskelijakuntatoiminnan edellytykset ja edistää toiminnan kehittymistä.</p> <p>Vaikuttaminen: Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa esimerkiksi opiskelijakunnan tai muuten edustajiensa välityksellä koulutuksen järjestäjän ja toimintayksikön keskeisiä asioita koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.</p> <p>Tavoitteiden edistäminen ja arvot: Opiskelijoiden keskinäinen sekä henkilöstön ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus vastaa koulutuksen järjestäjän arvoja ja tavoitteita, ja kaikki kohtelevat toisiaan asiallisesti ja kunnioittavasti.</p> <p>Osallistumismahdollisuudet: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijalla on mahdollisuus osallistua sosiaalisiin tilaisuuksiin, opiskelua tukevaan ja oppilaitosyhteisöä yhdistävään toimintaan.</p> <p>Ilmapiiri: Henkilöstö ja opiskelijat edistävät toiminnallaan positiivista ilmapiiriä oppilaitoksessa.</p>

	Seuranta ja arviointi	Opiskelijoiden hyvinvoinnista, vuorovaikutuksesta ja osallistumisesta kerätään palautetta ja hankitaan muuta seuranta-, arviointi- ja tulostietoa kattavasti eri ryhmittä, ja seurantaan ja arviointiin on tarkoituksenmukaiset menettelytavat.
	Parantaminen	Opiskelijoiden hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallistumista kehitetään tai muutetaan tarvittaessa muuttuneiden tarpeiden, seuranta-, arviointi- ja tulostiedon ja/tai toimintaympäristön muutosten pohjalta. Koulutuksen järjestäjällä on kattavasti menettelytapoja innovatiivisuuden ja uudistumiskyvyn edistämiseksi.

ARVIOINTIALUE 7: OPETTAJIEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
	Tavoitteet ja linjaukset	<p>Koulutuksen järjestäjä on asettanut tavoitteet ja linjannut periaatteet uusien opettajien perehdyttämiseen sekä opettajien osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.</p> <p>Opetussuunnitelma: Henkilöstö on tutustunut opetussuunnitelmaan ja sen liitteisiin.</p> <p>Opettajan opas: Opettajien työhön liittyvät keskeiset ohjeet ja linjaukset on laadittu. Ohjeet ovat saavutettavat ja opettajat ovat perehtyneet niihin.</p> <p>Opettajien osaamiskuvaukset: Opettajat tietävät, millaista osaamista lukio-opettajan työtehtävän hoitaminen vaatii.</p>
	Suunnittelu	<p>Opettajien kouluttamisen ja osaamisen kehittämisen suunnitelma: Koulutuksen järjestäjä on laatinut suunnitelman opettajien osaamisen kehittämiseksi.</p> <p>Osallisuus ja hyvinvointi: Opettajat osallistuvat osaamisen kehittämisen suunnitteluun. Suunnittelussa hyödynnetään opiskelijapalautetta ja huomioidaan henkilöstön hyvinvointi.</p>
	Toteutus	<p>Uusien opettajien perehdyttäminen: Uudet opettajat perehdytetään työtehtäviin ja oppilaitoksen käytänteisiin työsuhteen alkaessa.</p> <p>Kehityskeskustelut: Kehityskeskustelut käydään säännöllisesti ja keskeiset tavoitteet kirjataan.</p> <p>Osaamisen läpinäkyvyys ja osaamisen jakaminen: Oppilaitoksessa on toimintamallit tehdä läpinäkyväksi ja jakaa työyhteisössä olevaa osaamista.</p> <p>Opettajien osaamiskuvaukset: Opettajien osaamiskuvaukset ovat käytössä opettajien itsearvioinnin ja/tai aineryhmien osaamisen arvioinnin välineenä.</p> <p>Opettajien täydennyskoulutus: Opettajilla on mahdollisuus kouluttautua työajalla.</p>
	Seuranta ja arviointi	<p>Uusien opettajien perehdyttämisestä ja opettajien osaamisen kehittämisestä kerätään säännöllisesti palautetta. Kehityskeskustelussa asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan. Palaute huomioidaan suunnittelussa.</p>
	Parantaminen	<p>Koulutuksen järjestäjällä on kattavasti menettelytapoja innovatiivisuuden ja uudistumiskyvyn edistämiseksi.</p>

ARVIOINTIALUE 8: LAADUNHALLINTA ¹		
Prosessi	Indikaattorit	Esimerkkejä arviointikriteereistä
	Laadunhallinnan tavoitteet ja linjaukset	<p>Kansalliset ja kansainväliset linjaukset ja suositukset: Koulutuksen järjestäjä ottaa huomioon kansalliset ja eurooppalaiset laadunhallintaa koskevat linjaukset ja suositukset laadunhallintajärjestelmässään ja toiminnassaan.</p> <p>Koulutuksen järjestäjän tavoitteet ja linjaukset: Koulutuksen järjestäjä on asettanut tavoitteet ja linjannut laadunhallinnan periaatteet.</p> <p>Yhteinen näkemys: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että organisaatiossa on yhteinen näkemys laadunhallinnasta, sen periaatteista ja tavoitteista sekä siitä, miten koulutuksen laatua varmistetaan ja parannetaan.</p> <p>Linjaukset henkilöstön tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että henkilöstö on tietoinen laadunhallintaa koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p> <p>Linjaukset opiskelijoiden tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijoilla on tarvittava tieto laadunhallintaa koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p> <p>Linjaukset kumppaneiden ja sidosryhmien tiedossa: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että kumppaneilla ja muilla keskeisillä sidosryhmillä on tarvittava tieto laadunhallintaa koskevista tavoitteista ja linjauksista.</p>
	Suunnittelu	<p>Laadunhallintajärjestelmä: Koulutuksen järjestäjällä on kokonaisvaltainen, suunnitelmallinen ja johdonmukainen laadunhallintajärjestelmä ja se on keskeinen osa organisaation toiminnan ohjausta ja päätöksentekoprosesseja. Laatutavoitteet on asetettu.</p> <p>Kattavuus: Laadunhallintajärjestelmä kattaa koulutuksen järjestäjän toiminnan ja laadunhallinnan menettelytavat muodostavat toimivan ja vaikuttavan kokonaisuuden.</p> <p>Johtaminen: Laadunhallinnan menettelytavat ovat osa johtamisjärjestelmää. Johto johtaa laadunvarmistusta ja laadun kehittämistä.</p> <p>Vastuut ja työn organisointi: Laadunhallintaan ja sen kehittämiseen liittyvät vastuut on määritelty ja päätetty laatu työn organisoinnista. Nämä ovat henkilöstön ja opiskelijoiden sekä tarvittavilta osin keskeisten kumppanien tiedossa.</p> <p>Prosessit ja toimintaohjeet: Koulutuksen järjestäjä vie tavoitteensa ja toimintaperiaatteensa käytäntöön prosessien avulla ja ohjaa tavoitteiden toteutumista</p>

		kattavasti ja kokonaisvaltaisesti prosessikuvausten ja toimintaohjeiden avulla.
	Toteutus	<p>Laadunhallintajärjestelmän toimivuus: Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että henkilöstö toimii laadunhallintajärjestelmässä kuvattujen menettelytapojen ja ohjeiden mukaisesti.</p> <p>Laadunhallinnalle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen: Koulutuksen järjestäjä seuraa järjestelmällisesti laatutavoitteiden toteutumista ja edistää omalla toiminnallaan näiden tavoitteiden saavuttamista.</p> <p>Tiedon hyödyntäminen: Koulutuksen järjestäjä hyödyntää eri prosesseista ja toiminnoista hankkimaansa seuranta-, palaute-, arviointi- ja tulostietoa toimintansa kehittämisessä.</p> <p>Vertailu: Vertailutietoa käytetään oman toiminnan laadunarviointiin ja toiminnan parantamiseen.</p> <p>Viestintä: Koulutuksen järjestäjä viestii laadunhallintajärjestelmän sisällöstä ja sen tuottamasta tiedosta avoimesti ja säännöllisesti, sovitulla menettelytavoilla eri henkilöstöryhmille, opiskelijoille sekä muille sidosryhmille.</p> <p>Yhteiskunnallinen vastuu: Koulutuksen järjestäjä huolehtii osana yhteiskunnallista vastuutaan siitä, että kestävä kehityksen periaatteet otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.</p> <p>Turvallisuusjohtaminen: Turvallisuusjohtaminen on integroitu osaksi laadunhallintajärjestelmää. Koulutuksen järjestäjä käyttää turvallisuusjohtamisessa laadunhallinnan menettelytapoja, jotka kattavat ydintoiminnot.</p> <p>Henkilöstön osallistuminen: Koulutuksen järjestäjällä on menettelytapoja henkilöstön osallistumiseen laadunhallintaan ja sen kehittämiseen.</p> <p>Laadunhallinta omassa työssä: Henkilöstö tunnistaa oman työnsä laadunhallinnan menettelytavat ja käytänteet sekä ymmärtää niiden merkityksen. Laadunhallinta on luonteva osa jokaisen omaa toimintaa.</p> <p>Kumppanien ja muiden keskeisten sidosryhmien osallistuminen: Kumppanit ja sidosryhmät osallistuvat tarkoituksenmukaisilla ja vakiintuneilla menettelytavoilla laadun varmistamiseen ja parantamiseen.</p> <p>Opiskelijoiden osallistuminen: Opiskelijat osallistuvat laatutyöhön ja sitä tuetaan rakenteellisin ratkaisuin.</p> <p>Yhteistyö eri koulutusasteiden kanssa: Koulutuksen järjestäjä tekee tavoitteellisesti yhteistyötä laadun</p>

		varmistamisessa ja parantamisessa eri koulutusasteiden kanssa.
	Seuranta ja arviointi	<p>Arviointijärjestelmä: Koulutuksen järjestäjällä on osana laadunhallintajärjestelmäänsä kokonaisvaltainen arviointijärjestelmä, jossa on linjattu arvioinnin periaatteet ja toteutus jne. Koulutuksen järjestäjä käyttää monipuolisesti erilaisia arviointimenetelmiä ja -tietoja.</p> <p>Dokumentointi: Laadunhallintajärjestelmän ja sen tuottaman tiedon dokumentointi on selkeää ja tarkoituksenmukaista ja se palvelee eri toimijoiden tiedontarpeita.</p> <p>Jatkuva parantaminen: Koulutuksen järjestäjä ja henkilöstö arvioivat toimintaansa säännöllisesti osana jatkuvaa laadun parantamista.</p>
	Parantaminen	<p>Laadunhallintaa kehitetään tai muutetaan tarvittaessa muuttuneiden tarpeiden, seuranta-, arviointi- ja tulostiedon ja/tai toimintaympäristön muutosten pohjalta. Koulutuksen järjestäjällä on menettelytavat laadunhallintajärjestelmän kehittämiseen. Järjestelmän kehittäminen on suunnitelmallista ja sen tuloksellisuudesta on näyttöä.</p> <p>Koulutuksen järjestäjällä on kattavasti menettelytapoja innovatiivisuuden ja uudistumiskyvyn edistämiseksi.</p>

LÄHTEET

1. Opetushallitus Oppaat ja käsikirjat 2019:1a, Vertaisarvioinnin arviointialueet ja -kriteerit ammatilliseen koulutukseen, Helsinki, 2019, ISBN 978-952-13-6584-3.